

Referat fra seminar om konsekvenser av kriser for mennesker med nedsatt funksjonsevne

---

- Konsekvenser av pandemi

- Konsekvenser av krig

Fredag 25. november, 2022

**Nordens välfärdscenter,
Stockholm**

**Nordens
velferdssenter**

Deltakere	3
Tema 1 - Konsekvenser av pandemi	5
Innlegg 1.....	6
Covid-19 undersøkelse 2021. Konsekvenser for utdanning for unge med funksjonsnedsettelser eller kroniske sykdom.....	6
v/ Ingrid Thunem, styreleder Unge Funksjonshemmede, Norge	6
Innlegg 2:	17
"... Nu är vi isolerade och rädda för pandemin" Rapport från medlemsundersökning 2021, del 2	17
v/Mikael Ståhl, utredare/intressepolitisk handläggare.	
Synskadades Riksförbund.....	17
Innlegg 3:.....	17
Personer med dövblindhet – hälsa och insatser under covid-19 pandemin	17
v/ Mattias Ehn, Ph D, pshychologist, University hospital, Örebro, Sweden.....	17
Innlegg 4:	21
Velferdsforskningsinstituttet NOVA.....	21
Langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling.	21
v/ Elisabeth Ugreninov, Prosjektleder.....	21
Presentasjon og diskusjon.....	28
Svar på survey	28
Konsekvenser av pandemi for personer med nedsatt funksjonsevne.....	28
Spørsmål	28
Finland.....	29
Sverige	30
Åland	31
Island	31
Åland	32
Danmark.....	32
Island	33
Danmark.....	33
Færøyene	35
Norge	35
Norge	36
Færøyene	39
Tema 2 – Konsekvenser av krig	40
Innlegg 1.....	40
Erfaringer med flyktninger fra kriger, blant annet fra Ukraina..	40
v/ Monica Klasén McGrath, kommunikations- och pressansvarig.	
Funktionsrätt Sverige	40

Innlegg 2	48
Tillgängliginformationförmigranter med funktionsnedsättning.	
Oppdraget og erfaringer.....	48
v/ Josefina Streling, og Maria Kreutz, Utredare Myndigheten för delaktighet	48
Innlegg 3.....	51
Tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker. Ordningen og erfaringer.....	51
v/Carl Georg Næss, seniorrådgiver, og Trine Olsen, teamleder Ekstratilskudd Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Norge	51
Presentasjon og diskusjon.....	56
Svar på survey	56
Konsekvenser av krig - asylsøkere og flyktninger med funksjonsnedsettelse.....	56
Sverige	57
Island.....	58
Åland	59
Finland.....	59
Island.....	61
Danmark.....	61
Norge	63
Færøyene	64
Færøyene	64
Funktionshindersfrågor måste beaktas vid kriser	65

Deltakere

Anna Caldén

SAMS–Samarbetsförbundet kring
funktionshinder

Finland

Stina Sjøblom	Instututet för hälsa och välfärd – THL	Finland
Tóra við Keldu	MED	Färöarna
Barbara Álvsdóttir Thomsen	Almannamálaráðið Socialministeriet	Färöarna
Þuridur Harpa Sigurdardóttir	Öryrkjabandalag Íslands ÖBI	Island
Þór G. Þórarinsson,	Socialministeriet	Island
Anna Bjørshol	Barne- unge og familiedirektoratet	Norge
Eva Buschmann	Funksjonshemmedes Felles Organisasjon FFO	Norge
Per- Christian Wandås	Helsedirektoratet	Norge
Ola Balke	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Marie Sten	Funktionsrätt Sverige	Sverige
Jonna Broberg	Socialstyrelsen	Grønland
Christina Johnsen	NIIK	Grønland
Gunilla Lindqvist	Ålands landkapsregering	Åland
Karl Wahlman	Ålands handikappförbund	Åland

Sekretariat

Eva Franzén	Nordens välfärdscenter	Norden
Kai Koivumäki	Nordens välfärdscenter	Norden
Marie Sjölind	Nordens välfärdscenter	Norden
Merethe Løberg	Nordens välfärdscenter	Norden
Lars Lindberg	Nordens välfärdscenter	Norden
Gøran Forsgren	Nordens välfärdscenter	Norden

Gäster

Eeva Mielonen	Avdelingen for kunnskap og velferd (KV), Nordiska ministerrådets sekretariat.	Norden
Ingrid Thunem	Unge funksjonshemmede	Norge
Mikael Ståhl	Synskadades Riksförbund	Sverige
Elisabeth Ugreninov	Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet	Norge
Mattias Ehn	University hospital, Örebro,	Sverige
Monica Klasén McGrath,	Funktionsrätt Sverige	Sverige
Josefina Streling	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Maria Kreutz	Myndigheten för delaktighet	Sverige
Carl Georg Næss	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet	Norge

Anna Bjørshol, avdelingsdirektør Bufdir., leder funksjonshinderrådet og dagens ordstyrer holdt en innledning om valg av tema og mål med seminaret.

Tema 1 - Konsekvenser av pandemi

Innlegg 1

Covid-19 undersøkelse 2021. Konsekvenser for utdanning for unge med funksjonsnedsettelser eller kroniske sykdom.

v/ Ingrid Thunem, styreleder Unge Funksjonshemmede, Norge

Covid-19 undersøkelse 2021

<https://ungefunksjonshemmede.no/download/covid-19-undersokelse-2021/>

Covid-19 Undersøkelse 2021: *konsekvenser for utdanning for unge med funksjonsnedsettelser/ kronisk sykdom*

Unge
funksjonshemmede

Ingrid Thunem
ingrid@ungefunksjonshemmede.no

25.11.22

Om Unge funksjonshemmede

- Interesseorganisasjon og paraplyorganisasjon som jobber for å sikre deltagelse og samfunnsmessig likestilling for unge med funksjonsnedsettelser og kronisk sykdom
- 38 medlemsorganisasjoner – disse har til sammen mer enn 25 000 medlemmer
- Representerer mange ulike behov og utfordringer
- Jobber med politikk, kunnskap og opplysning, støtte til medlemsorganisasjonene

Undervisningssituasjonen

- 1 av 3 har ikke fått fullført fag eller eksamen på lik linje med sine medelever.
- 1 av 2 har fått mindre ut av undervisningen
- Nesten halvparten som mottar spesialundervisning, har ikke fått oppfylt vedtaket sitt.
- 63% Fått mindre ut av undervisningen eller studier under pandemien
- Mindre oppfølging fra lærere (70%)
- 52% har dårligere motivasjon
- Overganger skole/videre studier/jobb er vanskeligere
- Manglende oppfølging/tilrettelegging → føler seg alene/slutter

Spørreundersøkelser

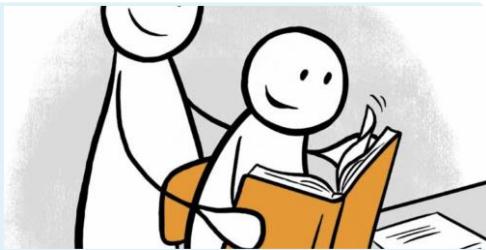
- En undersøkelse i 2020 og en i 2021
  - «konsekvenser for skole og utdanning for personer med funksjonshemminger og kronisk sykdom»
- Hvem? (158, Unge 12-18 år, ca 37% høyrisiko)
- Oppsummering av resultatene
- Langtids konsekvenser

Unge
funksjonshemmede

Tilrettelegging og spesialundervisning

- 25% redusert eller mistet spesialundervisning (allerede presset)
- 72% trenger tilrettelegging helt eller delvis ,
- dårligere under pandemien:
  - manglende assistanse (35%)
  - manglende pauser (35%)
  - tilpasset materiale (32%)
  - utsatt frist (23%)
  - lese/sekretærhjelp (19%)
  - hjelpebidr. eller teknisk utstyr (19%)
  - lengre tid på eksamen (høyere utdanning 13%)
  - muntlig eksamen istedenfor skriftlig (13%)
- Forventninger til føresatte

Unge
funksjonshemmede

Tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp:

«Mistet flere hundre timer med spesialpedagogisk hjelp, den hjelpen som ikke holder når det ikke er pandemi en gang..»

Unge funksjonshemmede

Fysisk undervisning

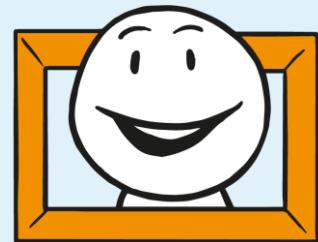
- 25% ingen fysisk undervisning under pandemien
- Mange opplevde fysisk undervisning som dårligere (mindre grupperbeid/lab/sosialt)
- Mindre hjelp og manglende assistanse → tvungen hjemmeskole
- Redsel for å bli smittet (risikogruppen)

Unge funksjonshemmede

digital undervisning

- Digital undervisning har fungert i varierende grad (62%)
- **Arsaker:**
  - vanskeligere å koncentrere seg (69%)
  - slitsomt med skjermtid (63%)
  - dårligere oppfølging (61%)
  - vanskelig å samarbeide med medelever (59%)
  - manglende opplæring i digitale løsninger (43%/22%)
  - vanskeligere å ta pauser (39%)
  - ikke tilgjengelige digitale løsninger (30%)
- Dårlig internett/trange boforhold (sosioøkonomisk)
- 2 av 3 sier digitale løsninger for undervisning ikke har fungert eller bare fungert delvis. (ikke UU, manglende oppfølging)

Unge
funksjonshemmede

Sosiale skolemiljøet

«Man har ikke følt seg utenfor fordi nå kunne ingen møtes, og da fikk de andre oppleve det jeg har opplevd hele min skolegang. Dermed har jeg følt meg mer inkludert»

Unge
funksjonshemmede

Det sosiale og skolemiljø under pandemien

- trivsel og læring går hånd i hånd
- Vi vet at mange har opplevelser med utenforskning før pandemien kom i tillegg
- Manglende sosial kontakt med medelever (65%)
- Vanskligere å være sosial (56%)
- Ikke god nok sosial kontakt (60%)
- Mange har isolert seg og noen er fremdeles isolert
- Ensomme og alene (76%)
- 45% opplevde økt engstelse og nedstemhet
- Elever med mer hjemmeskole enn andre
- 50% ingen tiltak for det sosiale skolemiljøet
- Økt utendørsaktiviteter «Hold ut» ikke tilgjengelig

Unge
funksjonshemmede

Uventet positiv effekt:

«*Strømming av forelesninger slik at man kan følge med fra hjemme er et kjempeviktig tiltak, og det er helt nødvendig at det jobbes for å opprettholde dette tilbudet også når samfunnet åpner igjen.*

Dette er essensielt for inkludering og tilpassing av høyere utdanning for kronisk syke, og det er fryktelig svakt at det måtte en pandemi til for at dette plutselig ikke skulle være så vanskelig å få til likevel»

Unge
funksjonshemmede

Positive effekter av covid-19 tiltakene

- 15% opplever å ha fått mer ut av undervisningen under pandemien
- Årsaker:
  - digital undervisning (rom og ro)
  - mulighet for å være hjemme
  - mer overskudd
  - selvstyre dagene/større fleksibilitet
  - endelig følge et vanlig skoleløp
  - mindre grupper
  - tilgjengelig undervisning i etterkant
  - mer digitale verktøy også i fysiske timer
  - lettere med digitalt oppmøte
- Endelig mulighet til å bli student!
- Etterlyst digital undervisning i mange år → pandemi kom null problem
- Mindre press på å være sosial
- Flere digitale sosiale arenaer, mer aksept, lettere å delta

Unge funksjonshemmede

Gjenåpning av samfunnet

- Mange har ikke fått tilbake skolerettigheter som spesialundervisning, hjelpermidler, sosial kontakt med andre, oppfølging fra lærere eller skolehelsetjenesten.
- 63% deltok på lik linje som andre
- 17% kunne ikke følge ordinær gjenåpning
- Forventning om å returnere til skolen men ikke alle kan (ekskludert, ikke lengre oppfølging)
- Vanskelig å komme tilbake etter lang isolasjon, manglende motivasjon, energi og livsgnist
- Redd for at andre ikke tar hensyn når enn er i risikogruppen
- 4 av 10 hadde fortsatt ikke fått tilbake viktige skolerettigheter etter samfunnet har begynt å åpne opp.

Unge funksjonshemmede

Gjenåpning av samfunnet:

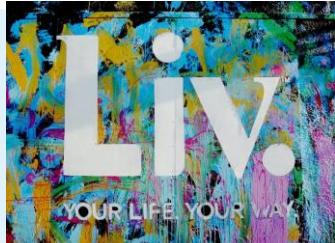
«Det er vanskeligere sosialt fordi andre kan ta opp sitt sosiale liv igjen, mens jeg er fanget i denne situasjonen»

Mangel på andre tjenester

- Mistet tilgang på tjenester for BPA, støttekontakt og helsetjenester
- Dårligere almenntilstand → utdanning
- Noen opplevde lavere karakterer/stryk
- Manglende fysioterapi → økt smerter/spastisitet
- Flere ble sykemeldt → utsatte løp
- Flytte hjem måtte belage seg på bistand fra pårørende (psykisk belastning)
- Tok tid å få vaksine og få tilstrekkelig med doser

Unge
funksjonshemmede

Fremtidige håp

- Bedre tilrettelegging håp om endring skal være mulig
- Universelle utformede digitale løsninger
- videreutvikle digital undervisning for de som har behov for det som et tilretteleggingstiltak
- Økt forståelse for behovene ved ny pandemi
- Økt bevissthet rundt gruppens erfaring og mulighet får bedre forståelse i arbeidslivet.
- Annerkjennelse av funkis kompetanse

Unge
funksjonshemmede

Konsekvensene av pandemien

- Ingen quick fix
- Mange har fått dårligere allmenntilstand som følge av pandemien
- Skremmende at flere sluttet, utdanning er det viktigste for arbeidsdeltagelse
- Funksjonshemmede hadde dårlige tilbud før pandemien.
- Frykter kunnskapshull grunnet manglende tilrettelegging
- Ny undersøkelse i 2022
- Langtidskonsekvenser/er pandemien over?

Unge
funksjonshemmede

Spørsmål?

Unge
funksjonshemmede

Ingrid Thunem
ingrid@ungefunksjonshemmede.no

Innlegg 2:

"... Nu är vi isolerade och rädda för pandemin"
Rapport från medlemsundersökning 2021, del 2
**v/Mikael Ståhl, utredare/intressepolitisk
handläggare. Synskadades Riksförbund**

Sykdomsfall.

<https://www.srf.nu/globalassets/det-har-vill-vi/nu-ar-vi-isolerade-och-radda-for-pandemin-rapport-medlemsundersokning-del-2-2021.pdf>

Innlegg 3:

**Personer med dövblindhet – hälsa och insatser
under covid-19 pandemin**
**v/ Mattias Ehn, Ph D, psychologist, University
hospital, Örebro, Sweden**

Personer med dövblindhet – Hälsa och insatser under Covid-19 pandemin

Mattias Ehn, leg. Psykolog/Medicine Doktor/Sakkunnig
psykolog
Audiologiskt forskningscentrum, Region Örebro län
Funktionsnedsättning och Samhälle, Örebro Universitet
Dövblindteamet, Habilitering & Hälsa, Region Stockholm
Nationellt kunskapscenter för Dövblindfrågor, Lund

e-post: mattias.ehn@regionstockholm.se

2022-12-12

151

Vad är Dövblindhet?

- Kombination av **syn-** och **hörselnedsättning**
- **Specifik** funktionsnedsättning

KONSEKVENSER:

Kommunikation
Information
Orientering/förflyttning

Påverkar Aktivitet & Delaktighet

(Nordisk definition av Dövblindhet, NKCD 2016)

2022-12-12

152

Paradox distans- närbild

Kommunikation

Nära andra, läppavläsning, digital vård?

Information,

tillgänglighet, snabbhet,
krisinformation

Orientering/förflyttning

Hur håller man avstånd?

2022-12-12

153

Frågeställningar

- Paradox - behov av fysisk närbild och krav på fysisk distans
- Vilka är hälsoeffekterna på kort och lång sikt?
- Hur är tillgången på stöd och insatser?
- Digital vård – hur?
Vilka verktyg behöver vi utveckla?
- Hur har pandemin påverkat personal i habiliteringen?
Vad har vi lärt oss till nästa kris?

2022-12-12

154

Projektet

- Anslag från Forte: 4,1 mkr
Treårigt projekt vid Audiologiskt forskningscentrum,
Region Örebro län
- Design:
Tre kvalitativa intervjustudier
- Deltagare:
Personer med dövblindhet 16-100 år
Studenter 16-25 år
Personal i habilitering

2022-12-12

155

Preliminära resultat - intervjuer personal

- Skyddsutrustning – kunskap
  - risker och rädsla att smitta
  - skolor, äldreboende
- Etisk stress
- Gjorde så gott man kunde - och lite till
- Patienter: psykiskt mående och välbefinnande
- Total isolering - Äldre kognitivt påverkade
Otillgängliga digitala plattformar
- Lärande och framtid

2022-12-12

156

Tack!

Alla deltagare som gör vår forskning möjlig!

Forskarkollegor:

Agneta Anderzén – Carlsson

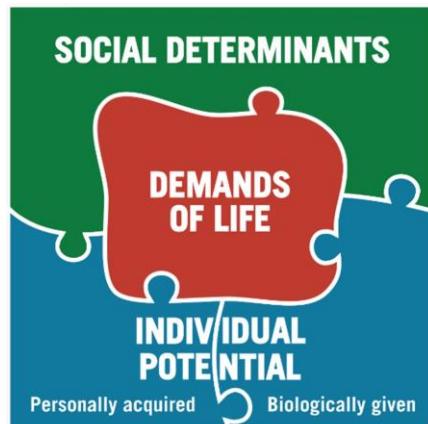
Moa Wahlqvist

Assistent:

Wilma Ahlberg

Audiologiskt forskningscentrum i Örebro
Dövblindteamet, Region Stockholm

Forte för forskningsanslag

Innlegg 4:

Velferdsforskningsinstituttet NOVA
Langtidskonsekvenser av koronapandemien for
oppvekst og likestilling.
v/ Elisabeth Ugreninov, Prosjektleder

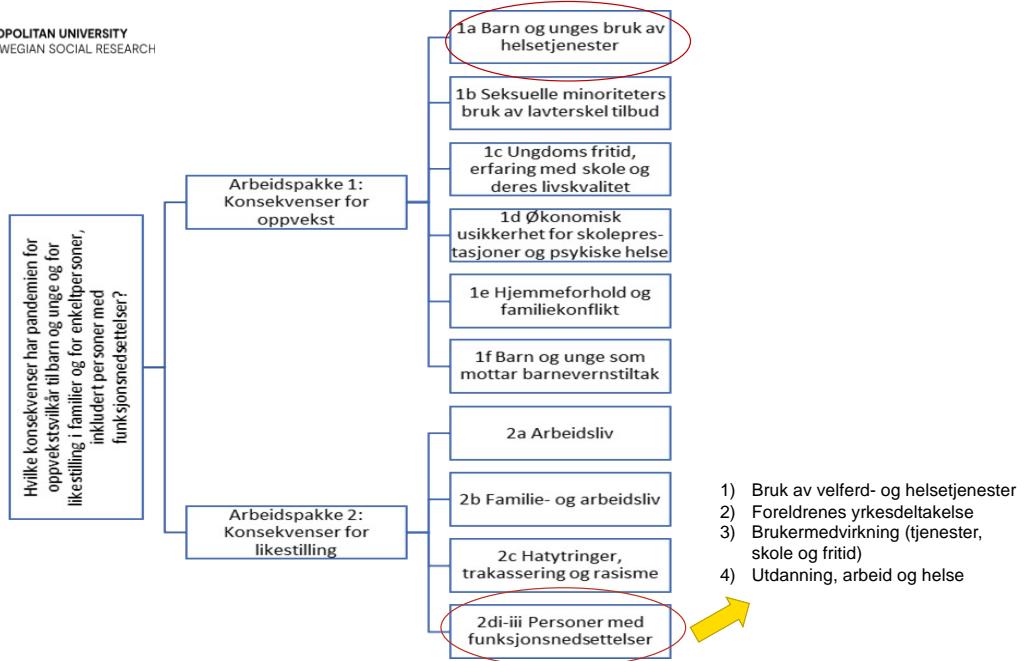
The poster features a yellow background on the left and a blue background with a white line-art illustration of two people on the right. The text on the yellow side includes the OsloMet logo, the project title in large bold letters, and funding information. The blue side features a stylized line drawing of two figures.

OSLOMET OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
NOVA - NORWEGIAN SOCIAL RESEARCH

**Langtidskonsekvenser
av koronapandemien for
oppvekst og likestilling**

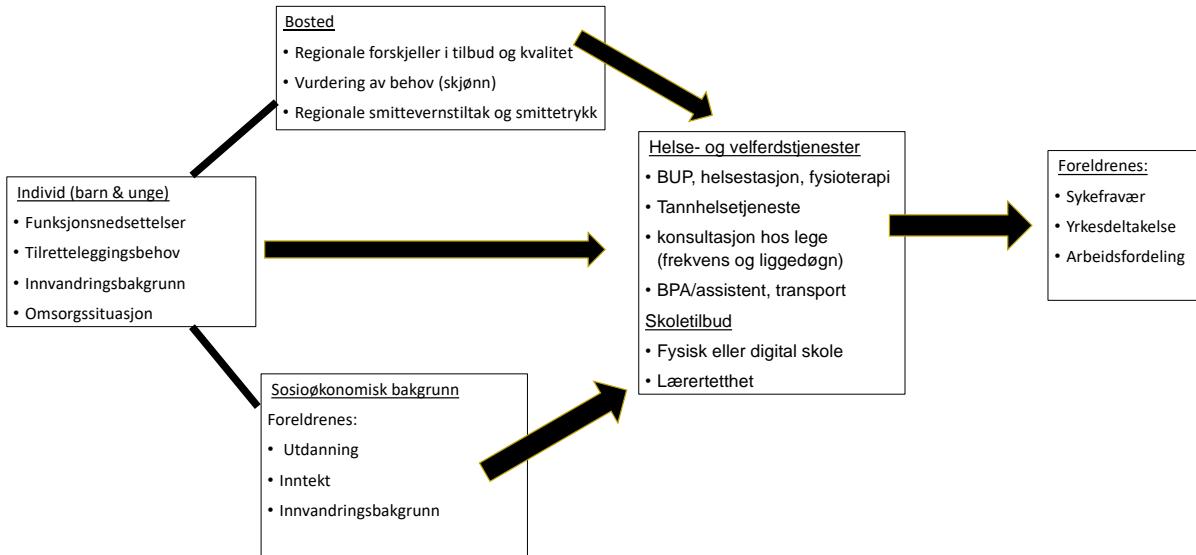
Finansiert av Bufdir,
Koordinert av NOVA, OsloMet,
i samarbeid med ISF, FHI, SIFO, AFI og Helseutvalget.

Foregår i perioden 2021–2025

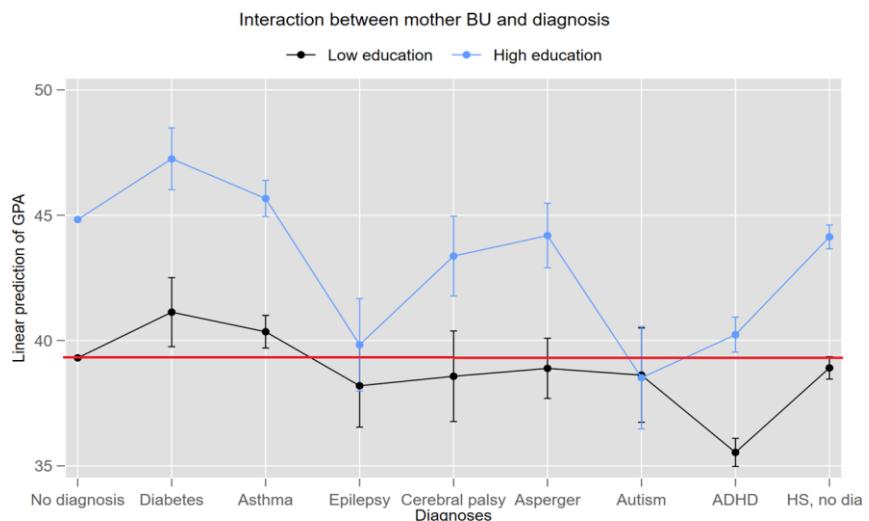

Vil pandemien ha konsekvenser for barn og unges oppvekst?

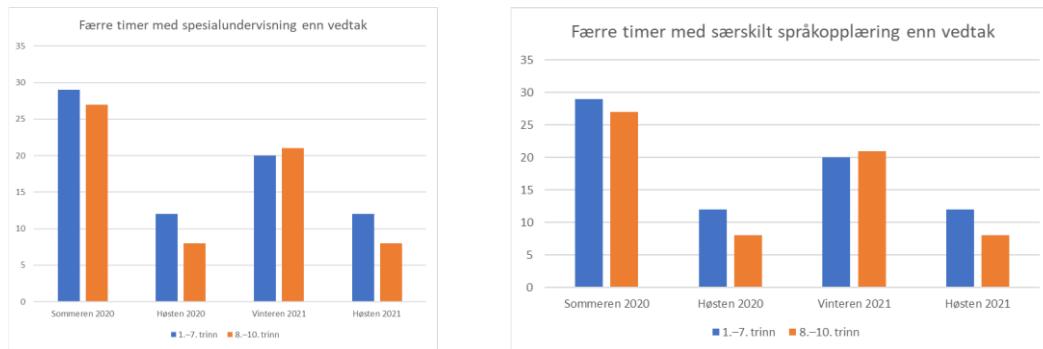
- Nedstengningen, som startet 12. mars 2020, rammet skjevt, og var spesielt inngrpende for sårbare barn og unge.
  - Nedstengningen av omsorgs- og utdanningstilbud begrenset muligheter for kontakt med voksenpersoner som er trent til å fange opp helsetilstand, trivsel og mistanke om overgrep.
  - Fagpersoner skulle ha lav terskel for å kontakte barn og unge, mye av kontakten var over digitale plattformer som gir mindre rom for nærlighet og fortrolighet.
  - Omsorgstilbud skulle tilbys sårbare barn og der foreldre hadde samfunnkskritiske jobber. Noen benyttet ikke tilbuddet, mens mangelfull informasjon og retningslinjer kan ha ført til skjevheter i hvem som fikk tilbudene.

Grunnskolepoeng før pandemien – noen diagnosegrupper

Skolehverdagen under pandemien – spesialundervisning og særskilt språkopplæring

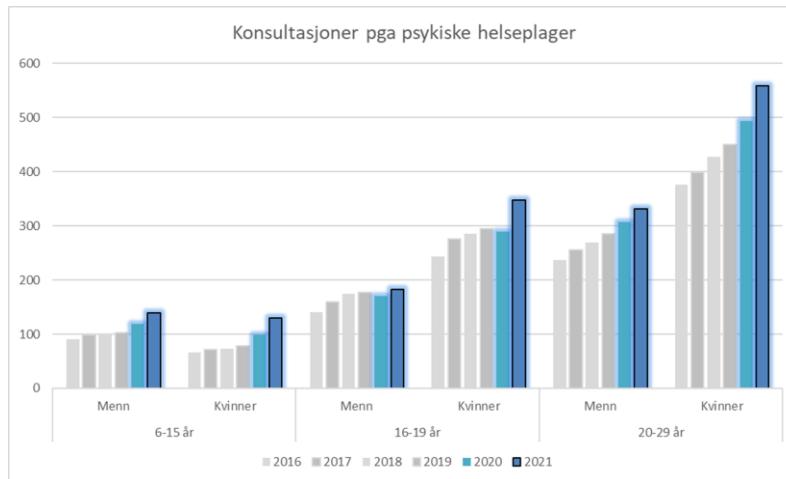

Skolehverdagen under pandemien – et innblikk fra kvalitative intervjuer

- Hjemmeskole og digital undervisning medførte en rekke nye utfordringer
- Foreldrene måtte i større grad bidra til hjemmeundervisningen samtidig som de måtte stå i full jobb
- I flere tilfeller gjorde barnas spesifikke funksjonsnedsettelse hjemmeskole umulig, og noen foreldre ga opp.

«Hjemmeundervisningen fungerer ikke i det hele tatt. Hvis det blir hjemmeundervisning så får ikke Kristian noen undervisning. Det blir så stor tilleggsbelastning hvis han skal få undervisning. Det er bedre at han mister en måned med skolegang».

Endring i psykiske helseplager?

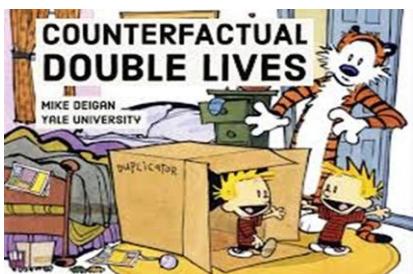

Forandring og bortfall av tjenestetilbudet

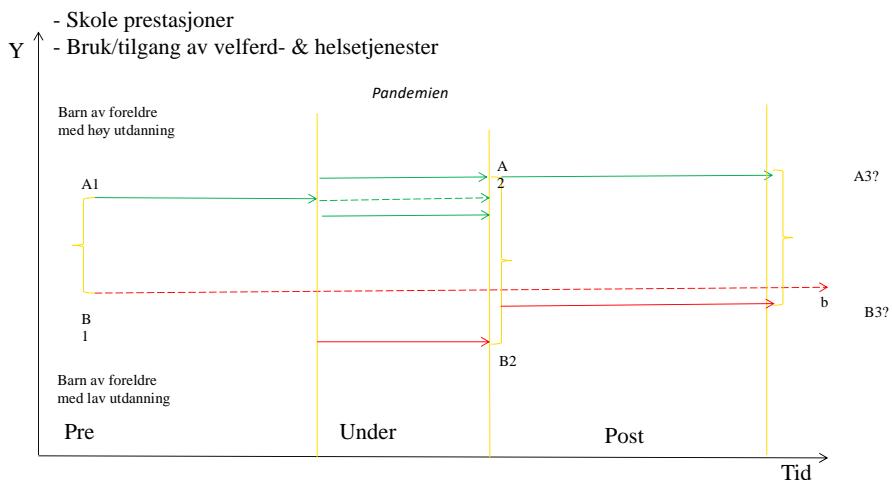
- Alle informantene rapporterte om at pandemien, og den påfølgende nedstengingen, fikk dramatiske konsekvenser for egen hverdag da viktige tjenester falt bort.
- En mor beskrev pandemiens inntog, og den påfølgende nedstengingen i mars 2020 med sterke metaforer:

«De 40 dagene, fra 12. mars til 20. april 2020, var helt jævlige. Moses hadde det bedre i ørkenen. Alt stoppa opp. Spesialundervisning til barna ble borte. De fleste helsetilbudene forsvant. Alt.»

Hvordan måle effekten av pandemien?

- Pandemien som et naturlig eksperiment
  - Eksogent sjokk som randomiserer individer eller grupper inn «tiltak» eller «kontroll»?
- Forskjell – i forskjell analyse
  - Sammenlikne forskjeller i utfall mellom grupper som antas å bli påvirket ulikt av pandemien

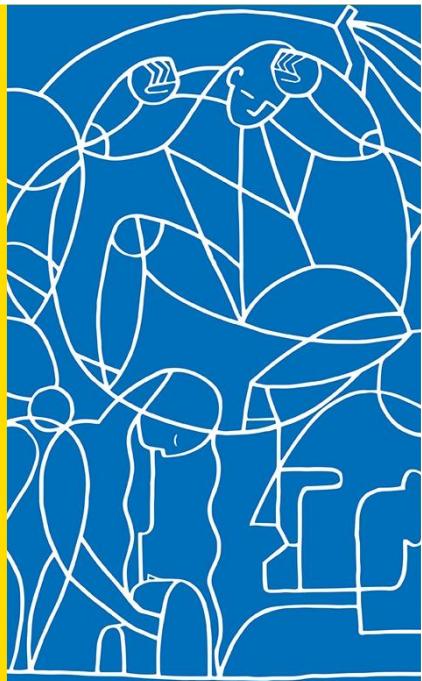

Takk for oppmerksomheten!

Ta gjerne en kikk på nettsiden til Nettverk for forskning om funksjonshemming, se:

<https://www.oslomet.no/om/nova/nettverk-forskning-funksjonshemming>

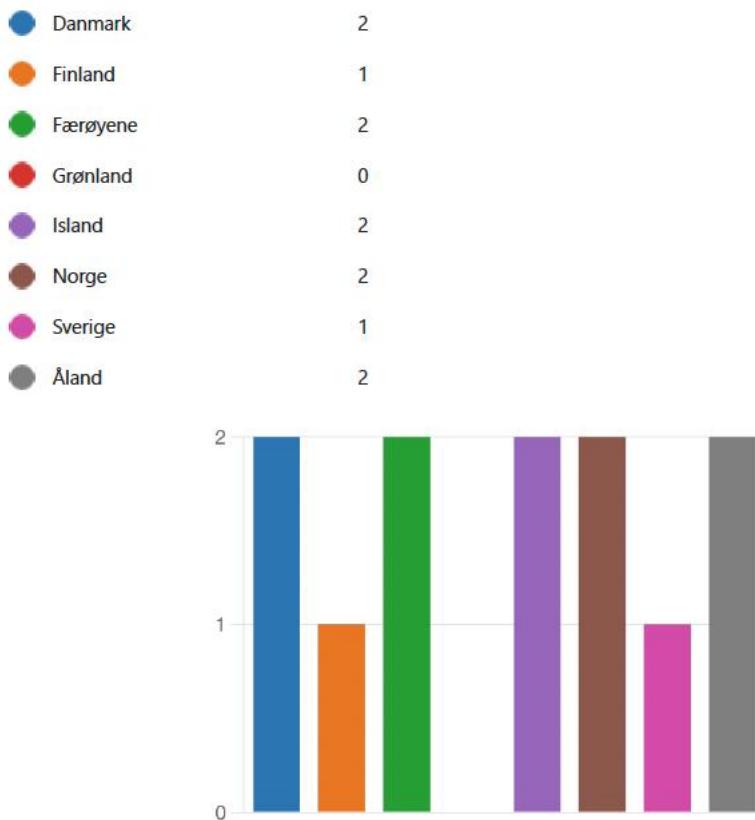
elisabeth.ugreninov@oslomet.no

Presentasjon og diskusjon

Presentasjon og diskusjon med utgangspunkt i medlemmene av rådet sine svar på survey om erfarte konsekvenser av covid-19 pandemien for personer med nedsatt funksjonsevne i de nordiske landene: <https://forms.office.com/r/dFgTnMdT7G>

Svar på survey Konsekvenser av pandemi for personer med nedsatt funksjonsevne

Spørsmål

Erfaringsoppsummering etter pandemien. Hvilke erfaringer fra covid-19
pandemien og handteringen av pandemien er løftet fram eller er
allment

akseptert?

Hvilke konsekvenser, som nye initiativ, endrede praksiser eller endrede
rettigheter/ lovendringer har erfaringene fra pandemien medført i
ditt land
?

Andre forhold med pandemien eller pandemi handteringen i ditt
land du
vil informere om?

Finland

Det är inte över. Vi övar oss hela tiden att leva med nya varianter av viruset och anpassa insatserna (vaccin, riktlinjer) i enlighet med det. Samtidigt har vi redan en betydande mängd forskning att beakta när beslut nu fattas. Kunskaperna används också för att bygga beredskap inför kommande pandemier (och övriga kriser). Vi vet att Finland klarat sig bra när det gäller antalet dödsfall. Samtidigt vet vi att begränsningar och isolering drabbat först sådana människor som varit i utsatt situation på boenden och/eller med begränsad förmåga att förstå isoleringen. Personer med funktionsnedsättning har bla.a. lidit av att dagliga verksamheter stängts och unga med funktionsnedsättning av uteblivet stöd i skolan och för välmåendet (Skolhälsoenkäten visar att situationen försämrades för denna grupp mera än för övriga elever under pandemin).

Tillgången till förebyggande och icke-brådskande vård har försämrats.

Pandemin har orsakat debatt kring och lett till förändrad lagstiftning: först om vårdarnas skyldighet till beredskapsarbete under början av pandemin

(<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2020/20200177>) och senare (när diskussionen om arbetsvillkor och löner inom vårdyrket diskuterats) till begränsningar i strejkrätten inom vården

<https://www.finlex.fi/sv/laki/alkup/2022/20220826>

Diskussionerna hänger ihop med den bredare diskussionen om bristen på arbetskraft inom vården.

<https://thl.fi/sv/web/handbok-om-funktionshinderservice/aktuellt/coronavirus-och-funktionshinderservice>

<https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/mojligheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-och-personer-med-utlandsk-bakgrund-att-klara-sig-i-undantags-och-krissituationer-framtiden-skapas-utifran-erfarenheter-av-covid-19>

Sverige

Insatser enligt SoL och LSS har dragits in eller förändrats. Det gäller till exempel daglig verksamhet, korttidsboende, tillgången till kontaktperson, ledsagarservice, sociala träffpunkter och personlig assistans.

Antalet ej verkställda beslut ökade under pandemin och många har avstått från att söka vård. Samtidigt har pandemin inneburit en stor digital omställning inom vård och omsorg.

Personer som redan före pandemin hade sämre förutsättningar för god hälsa verkar ha påverkats mer av restriktionerna under pandemin, enligt Folkhälsomyndighetens bedömning. En utmaning för jämlig folkhälsa är att konsekvenserna av pandemin och smittskyddsåtgärderna samspelear med människors sociala och ekonomiska förhållanden.

Flera verksamheter betonar att den digitala omställningen under pandemin har underlättat för vissa. Till exempel kan digital behandling inom habiliteringen ha gjort det möjligt att nå vissa patienter som annars skulle ha varit svåra att nå. Det gäller till exempel barn och unga med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och personer som bor långt bort. Digitala möten och behandling har också i flera fall bidragit till minskad vardagsstress och en lugnare tillvaro.

Sveriges kommuner och regioner, SKR, samlar stöd, frågor och svar inom funktionshindersområdet med anledning av coronaviruset. Sidan uppdateras löpande och är ett komplement till myndigheters rekommendationer och stödmaterial.

Här finns till exempel ett digitalt forum där kommuner kan dela erfarenheter med varandra. Det gäller även i praktiska och verksamhetsnära frågor. Den som arbetar med personer som har

intellektuell funktionsnedsättning eller autism kan exempelvis finna stödmaterial för hur man kan prata om covid-19. Materialet har tagits fram av SKR, Socialstyrelsen, Myndigheten för delaktighet, FUB och Autism- och Aspergerförbundet.

<https://skr.se/skr/covid19ochcoronaviruset/socialtjanstaldreomsorgfunktionsnedsattning/funktionsnedsattning.32905.html>

Åland

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/covid-19_pandemins_forsta_tva_ar_pa_aland_slutversion_27.6.2022.pdf

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/covid-19_pandemins_forsta_tva_ar_pa_aland_slutversion_27.6.2022.pdf

Island

Ett försök gjordes att bemöta isoleringen av människor, särskilt äldre och personer i riskgrupper. En poliklinik inrättades för sjuka och de som var sjuka hemma ringdes och övervakades, även dagligen. Det bedömdes via telefon om personer behövde kallas in på sjukhuset eller inte. Det här var ett väldigt bra bemötande som vi gärna hade sett fortsatt, det borde vara uppföljning med patienter, så att folk inte behöver gå till sjukvården.

Rättigheter och lagar har inte förändrats, de främsta konsekvenserna är att välfärdstekniken implementeras, så att människor får besök i sina hem genom skärmen, av lokala socialtjänst. Tekniska framsteg har skett, webbsidor är mer tillgängliga och effektiva, telefonkonferensutrustning används oftare.

Alla var vaccinerade och en del av befolkningen, 60 år och äldre och personer med underliggande sjukdomar har fått en fjärde vaccination.

Tillgången till pcr-tester var och är bra, men människor har satt ett frågetecken på denna stora isolering, till exempel personer som bott på äldreboenden och servicecenter."

Åland

Vår målgrupp har blivit mer digitaliserad. Numera träffas flera av vår målgrupp genom videolänk. Distansarbete har blivit mer accepterat.

Åland påverkades av pandemin bland annat genom besöksförbud på äldreboenden, vilket lett till en försämrad hälsa för flera äldre personer i samhället. Även mötesfriheten inskränktes och det gjordes restriktioner på frirörlighet, vilket påverkat samhället. Vi ser alvarligt på att pandemin visat hur lätt rättigheter kan kränkas, exempelvis när det finns ett övergripande hot. Även om vi ser att samhället i det stora hela har återgått till ett liknande läge som vi såg innan pandemin kommer samhället att få leva med konsekvenserna av pandemin och restriktionerna en lång tid framöver. Vi ser att den psykiska hälsan påverkats negativt av restriktionerna.

Vi skulle gärna se mer gemensamt koordinerade åtgärder framöver. Vi anser att alla länder i Norden gjorde egna restriktioner och policyn på hur de hantera pandemin, vilket ställde till det för de nordiska medborgarna.

Danmark

Der er blev skabt gode erfaringer med at der blev oprettet fire partnerskaber i foråret 2020 på social- og ældreområdet mellem bl.a. Social- og Ældreministeriet og handicaporganisationerne mhp. at skabe tryghed og modvirke mistrivsel for hhv. utsatte børn og unge, utsatte voksne, handicap og ældre.

Der findes uddybende oplysninger om initiativer og partnerskaberne på ministeriets hjemmeside: <https://sm.dk/arbejdsomraader/corona-covid-19/hjaelpakker-og-initiativer>

De nævnte partnerskaber er videreført men herudover er der endnu ikke skabt et samlet overblik.

Den nuværende strategi vedr. COVID er tilgængelig via dette link:
<https://sm.dk/arbejdsomraader/corona-covid-19#fors>

Island

Island har utført en del tiltak som har minsket påvirkninger av panademien:

- For folk med psykiske lidelser
- Støtte til barn og ungdom
- Pengestøtte til folk med nedsatt funksjonevne
- Sosiale tiltak for folk med nedsatt funksjonsevne og børn
- Arbeid mot vold.
- Støtteordning til intresseorganisasjoner
- Støtte til foreldre som har barn som er langvarig syke
- Støtte til sosiale samvær hos eldre
- Hjemløse støtte
- Sosial støtte til invandrere

Innovation - nye ideer fikk lov til å blomstre. Mange interessante løsninger kom fram i dagslyset. Positive (generelle) meninger om de tiltak som ble innført.

Danmark

Covid-19-epidemien har forstærket behovet for at finde nye løsninger omkring levering af serviceydelser til borgerne og har i flere tilfælde resulteret i nye midlertidige arbejdsgange, samarbejdsrelationer og beslutningsveje i kommunerne. Derved er der i de enkelte kommuner opstået nye måder at tilrettelægge arbejdet på, som fremadrettet potentielt kan være med til at styrke indsatsen over for borgerne.

Pandemien har ramt ulige. Den har sat fokus på ulighed i sundhed – særligt hos dem der i forvejen arbejder med emnet og mere bredt på den isolation der medførte, særligt med fokus på ensomhed.

Social- og Ældreministeriet (tidligere Social- og Indenrigsministeriet) har med dette afsæt anmodet VIVE om at gennemføre en erfaringssopsamling, der med afsæt i kommunernes håndtering af covid-19-epidemien skal skabe et overblik over nye og lovende erfaringer med indsatser rettet mod borgere i udsatte positioner.

Kortlægningen af lovende erfaringer omkring nye måder at leve service på til borgere i udsatte positioner bygger på en spørgeskemaundersøgelse gennemført blandt kommunale ledere.

Der var en række puljer i forbindelse med pandemien og der har været et fokus på, hvordan man kan sikre både hurtig handling ved sundhedskriser og samtidigt have demokratisk kontrol. I den sammenhæng er der sket nogle ændringer. Der er også kommet mere fokus på adgang til naturen og der er sat puljer af til blandt andet at forbedre adgangen for mennesker med psykisk sygdom og der er øget fokus på samarbejde med Civilsamfundet, inkl. handicaporganisationerne, fra styrelsen.

Blandt andet kan nævnes, at (1) Favrskov Kommune har haft en indsats om ungdomsuddannelse for unge med særlige behov (STU) målrettet unge og voksne med psykisk funktionsnedsættelse eller sociale udfordringer. Beskrivelse af initiativ: STU, der normalt er et fysisk tilbud, blev lagt om til digitalt tilbud, hvor der blev anvendt platforme, som borgerne normalt brugte – fx kommunikation via Messenger og undervisningsforløb med peer-indsatser blev lagt om til Google Meet, Zoom og Teams.

Beskrivelse af læring: Nogle borgere genfandt færdigheder, fordi de var nødt at lære at gøre nogle ting selv samt at nogle borgere vil hellere have støtten digitalt – det giver dem en frihed fra presset ved at skulle have gæster i hjemmet. Dog har nogle borgere lidt under, at støtten har været mindre på grund af de begrænsede fysiske muligheder. (2) Aalborg Kommune har haft en indsats om fysiske aktivitetstilbud online målrettet borgere på botilbud på handicapområdet.

Beskrivelse af initiativ: Beboerne får hver uge tilsendt en video med øvelser, som de kan lave sammen eller hver for sig. Det kan være alt fra balancetræning til yoga eller præcisionskast, og man kan være med på alle niveauer. Der er indtil videre 11 botilbud, der har taget det nye motionskoncept til sig.

Beskrivelse af læring: Man har med relativt få virkemidler kunnet skabe en nem og tilgængelig adgang til at styrke såvel den mentale som fysiske sundhed for udsatte borgergrupper, der ellers var potentielt utsatte for at opbygge inaktivitet og ensomhed. En del af succesen kan tilskrives, at borgerne opnår en langt større fleksibilitet i tilgængeligheden, idet de selv kan vælge, hvor og hvornår de vil gøre brug af tilbuddet.

Færøyene

Man har snakket om at det har været svært for alle mennesker at være isolerede i længere tid ad gangen. Men ingen riktig undersøgelse er lavet.

Norge

Helsedirektoratet:

https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/omsorgstjenesten--aktivitetsutvikling-og-erfaringer-fra-pandemien/pandemien--hva-har-vi-laert#_ftnref1

FFOs anbefalinger videre

Rask innsats i form av tiltak og bevilgninger for å ta igjen det mennesker med funksjonsnedsettelse har tapt under pandemien – fysisk og psykisk helse, funksjon, tjenester og tilbud

Rask styrking av tilbuddet om habilitering, rehabilitering og mestring både i kommunene og spesialisthelsetjenesten

Rask innsats for å ta igjen det barn og unge med funksjonsnedsettelse har tapt av progresjon i skolen – pedagogisk og sosialt. Styrk laget rundt elevene, spesielt skolehelsetjenesten må opp og gå for fullt raskest mulig

Gi raskt tilbud om samtalegrupper/nettverksgrupper for å fange opp dem som sliter psykisk - spesielt for ungdom (også studenter)
God og treffsikker informasjon til de som ikke ivaretas av den generelle informasjonen til befolkningen

Ta inn hvordan man kan ivareta sårbare og utsatte mennesker i lokale beredskapsplaner, slik at kommunene er bedre forberedt neste gang det smeller. Viktige punkter er kontakt og oppfølging, god, målrettet og tilgjengelig informasjon

Lytt til de som har skoen på – involver organisasjoner, brukerutvalg og kommunale råd.

Tidligere kjente utfordringer er sentrale også for hvordan tjenestene kan takle en pandemi; som ansettelses-forhold, rutiner for hygiene eller bygningsmessige forhold. Pandemien krevde raske endringer og utløste kreativitet, som bruk av nye kommunikasjonsformer og -plattformer, nye former for samarbeid eller oppgavedeling. Mange av disse erfaringene er det viktig i det pågående og nødvendige

omstillingsarbeidet i omsorgstjenesten framover.

Nasjonalt velferdsteknologiprogram er besluttet videreført. Programmets nettside viser mål for perioden 2022-2024 og redegjør for resultater.[72] Videreføringen av Nasjonalt velferdsteknologiprogram ble også omtalt i regjeringserklæringen (Hurdalsplattformen).[73]

Regjeringen vil etablere en helseteknologiordning som støtter innføring av ny teknologi i helsetjenesten og videreføre Nasjonalt velferds-teknologi-program slik at vi får et kompetanseløft for velferdsteknologi i norske kommuner.

Norge

I Norge er erfaringer fra og håndteringen av pandemien løftet fram på en rekke arenaer. Her nevner vi noen:

Koronakommisjon

I april 2020 nedsatte regjeringen en uavhengig kommisjon for å få en grundig og helhetlig gjennomgang og evaluering av myndighetenes håndtering av covid-19-pandemien (koronakommisjonen).

Kommisjonen leverte sin første rapport i april 2021 og sin andre og siste rapport i april 2022. Koronakommisjonen løfter fram flere sider ved hvordan pandemien har vært håndtert av norske myndigheter.

<https://www.koronakommisjonen.no/>

Koordineringsgruppe for tjenestetilbudet til barn og unge

I april 2020 nedsatte regjeringen en koordineringsgruppe som har fulgt tjenestetilbudet til barn og unge under pandemien.

Koordineringsgruppen har utarbeidet 15 statusrapporter, der de har gitt regelmessige vurderinger av tilstanden og kommet med anbefalinger til regjeringen.

https://bufdir.no/Bibliotek/Emner_liste/Emner_side/?sok=Utsatte%20barn%20og%20unge&filter=lem%3dKorona&filter=lem%3dTjeneste_tilbud

Likestillingskonsekvenser av pandemien

Bufdir har, på oppdrag fra Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD), kartlagt likestillingskonsekvenser av pandemien og rapportert jevnlig til KUD.

<https://bufdir.no/Bibliotek/Sokeside/?q=likestillingskonsekvenser&num=25&start=0>

Her trekker vi fram noen hovedpunkter som har blitt løftet fram i disse arbeidene:

- Smitteverntiltakene har rammet barn og unge hardt.
- Pandemien har rammet skjevt, ved å ha forsterket sosiale og økonomiske ulikheter i befolkningen som eksisterte i forkant av pandemien.
- Pandemien kan ha gitt økt risiko for at barn og unge med funksjonsnedsettelser ikke har fått et godt nok tilbud innenfor de restriksjonene som preget samfunnet over lengre tid.
- Ensomhet og isolasjon kan ha rammet ungdom særlig hardt og kan ha ført til at flere har utviklet psykiske plager under pandemien.
- Mange mistet helse-, omsorgs- og velferdstjenester i den tidligere fasen av pandemien, og det har tatt lang tid å få tjenestene tilbake til normalt.
- Relativt mange har rapportert om at tjenestene fungerte dårligere under pandemien, og at dette har bidratt til lavere livskvalitet. Koronakommisjonen skriver at «Dette gjelder også bortfall av tjenester som er knyttet til grunnleggende daglig fungering, som støttekontakt, tilrettelagt arbeid, trening og annet dagtilbud».
- For personer med funksjonsnedsettelser og deres familier som har behov for flere og koordinerte tjenester, synes bortfall eller reduksjon av disse tjenestene å ha vært særlig utfordrende. Summen av fravær av tjenester synes å ha bidratt til store belastninger.

Koronakommisjonen har kommet med flere anbefalinger, bl.a.:

- Mangfoldsperspektivet må bli innarbeidet i planer for krisekommunikasjon, og at offentlige etater må være forberedt på å tilpasse krisekommunikasjon til minoritetsgrupper.
- Samarbeids- og koordineringsmekanismene som er benyttet og utviklet under pandemien, bør bli videreført. Rollene, ansvaret og myndigheten til nasjonale myndigheter, statsforvaltere og kommuner i en krisesituasjon bør bli gjennomgått og klargjort for å sikre best mulig samvirke.
- Kommunene har ansvar for å håndtere kriser lokalt. Ved framtidige pandemier eller andre kriser som krever lokal håndtering, må nasjonale myndigheter i større grad involvere kommunene i beslutningsprosessene.
- Beredskapsplanene bør ta for seg situasjonen til barn og unge ved ulike typer kriser og identifisere mulige avbøtende tiltak. Det bør bli utarbeidet planer og systemer for å identifisere uønskede konsekvenser av tiltak som skolestenging og hjemmeundervisning og

eventuelt andre tiltak under en krise som påvirker barn, ungdom og studenter i stor grad. Planene og systemene bør også dekke hva som kan fungere som avbøtende tiltak.

- Myndighetene bør følge situasjonen for barn, ungdom og studenter tett framover, evaluere den og iverksette målrettede tiltak, slik at konsekvensene av pandemien for disse gruppene blir så små som mulig.

- Det bør igangsettes eksterne evalueringer av hvordan de kommunale tjenestene rettet mot eldre og personer med funksjonsnedsettelse har fungert under pandemien. Slike evalueringer bør kartlegge i hvor stor grad tilbudene har vært begrenset, hvorfor det eventuelt tok tid å få tjenestene tilbake til normalen, og hvilke konsekvenser det har fått for brukerne og deres pårørende at tjenestene ble begrenset.

Høringen av koronakommisjonens andre rapport er under behandling. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/horing-nou-2022-5-myndighetenes-handtering-av-koronapandemien-del-2/id2914509/>

Bufdir har kommet med flere anbefalinger, bl.a.:

- Offentlige myndigheter bør fortsette å følge med på hvordan pandemien og de tilhørende tiltakene treffer ulike grupper i samfunnet, gjennom forskning, analyse og systematisk karlegging.

- Likestillingsperspektiv bør være en integrert del av beredskapsplaner og kommunikasjonsplaner på ulike sektorområder. Det er særlig viktig at informasjon i en krisesituasjon gjøres tilgjengelig muntlig og skriftlig, på flere språk og distribueres i ulike kanaler, slik at den når hele befolkningen, uavhengig av alder, etnisitet, funksjonsnedsettelse osv.

- Relevante sektormyndigheter bør sikre bedre samordning og koordinering av tjenestene til personer som har behov for et sammensatt tjenestetilbud.

- Ulike sektormyndigheter bør ta i bruk erfaringene fra pandemien for å avdekke om det ligger læringspunkter i hvordan det digitale tjenestetilboret kan forbedres og innrettes for å sikre universell utforming og at alle har tilgang til tjenester av like god kvalitet, uavhengig av faktorer som kjønn, etnisitet, religion, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering og alder osv.

Det er behov for mer kunnskap om pandemiens langsiktige konsekvenser for personer med funksjonsnedsettelse. Bufdir har derfor igangsatt et stort forskningsprosjekt om langtidskonsekvenser av koronapandemien for oppvekst og likestilling, med varighet fra 2021-2025. Formålet med oppdraget er å gi ny kunnskap og komme med anbefalinger om tiltak som kan dempe eller snu negative virkninger av pandemien.

<https://www.oslomet.no/forskning/forskningsprosjekter/langtidskonsekvenser-korona-oppvekst-likestilling>

Færøyene

I begyndelsen af pandemien var der udfordringer med, hvordan og hvilke restriktionerne skulle sættes i værk. Der var ingen plan om beredskab, så der blev arbejdet på højtryk også for at kommunikere tiltag ud til borgere. Det var især lagmanden, landslægen, en professor i folkehelse og landsstypesfolk, som stod for kommunikationen. Møderne var tegnsprogstolkede med ingen tekst, men var live streamet med løbende tekst.

Handicapområdet var ikke med i tiltagene fra begyndelsen, og det skabte angst især mellem de utsatte grupper, også da vaccinationen blev virkelighed. Dette er nok det vigtigste for os at arbejde videre med. Vi skal påminde myndighederne at have alle borgere med. Og selv om vi ikke har forskning eller statistik som viser konsekvenser på handicapområdet, so er der blevet påvist udfordringer med ensomhed, savn på besøg og at besøge børn og familie, undervisning på nettet, som ikke var bedre end næstbedst osv..

Der er ingen konkrete praksisser ellen ændrede rettigheder eller lovændringer, livet er igen mere eller mindre det samme som før.

Der er nogle forhold angående beredskab, som MEGD ønsker at arbejde videre med sammen med myndighederne. Fx. at huske handicapområdet fra begyndelsen.

Tema 2 – Konsekvenser av krig

Innlegg 1

Erfaringer med flyktninger fra kriger, blant annet fra Ukraina.
v/ Monica Klasén McGrath, kommunikations- och pressansvarig. Funktionsrätt Sverige

Funktionsrätt Sverige är en bred samarbetsorganisation för mänskliga rättigheter. Våra medlemmar är 50 medlemsförbund som tillsammans representerar cirka 400 000 människor.

Monica Klasén McGrath

Vision:

"Ett samhälle för alla, där alla människor är delaktiga på lika villkor oavsett funktionsförmåga. Ett samhälle som respekterar allas mänskliga rättigheter och tillvaratar människors oliheter, och därfor är ett rikt samhälle."

Monica Klasén McGrath

Och vad är funktionsrätt?

Rätten till självbestämmande och
full delaktighet i enlighet med
FN:s funktionsrättskonvention

Monica Klasén McGrath

Särskilt relevanta artiklar i FN:s funktionsrättskonvention

Artikel 5 Jämlikhet och icke-diskriminering

- Konventionsstaterna erkänner att alla mänsklor är lika inför och enligt lagen och utan någon diskriminering berättigade till lika skydd och lika förmåner enligt lagen.
- Konventionsstaterna ska förbjuda all diskriminering på grund av funktionsnedsättning och garantera personer med funktionsnedsättning lika och effektivt rättsligt skydd mot diskriminering på alla grunder.

Monica Klasén McGrath

Artikel 18 Rätt till fri rörlighet och till ett medborgarskap

- Personer med funktionsnedsättning har rätt att på lika villkor som andra använda sig av exempelvis **migrations- och asylprocesser**: Migranter, flyktingar och asylsökande med funktionsnedsättning ska få lämpligt stöd och skäliga anpassningar under de olika migrationsprocesserna.
  - Personer med funktionsnedsättning har rätt till ett **medborgarskap** på lika villkor som andra.
-

Monica Klasén McGrath

Erfarenheter gällande flyktingar från konflikt – exempelvis från Ukraina

Monica Klasén McGrath

Strukturellt perspektiv

- Generella utmaningar flyktingar med funktionsnedsättning
  - Flyktingar med funktionsnedsättning från Ukraina
  - Avtalet som väcker oro
  - Slutsatser och frågor
-

Monica Klasén McGrath

Generella utmaningar flyktingar med funktionsnedsättning

- Avsaknad av intersektionellt perspektiv i mottagande
  - Avsaknad av intersektionellt perspektiv under etablering
-

Monica Klasén McGrath

Avsaknad av intersektionellt perspektiv i mottagande

- Gräns
  - Migrationsverket
  - Hälsoundersökning
  - Asylprocessen
-

Monica Klasén McGrath

Avsaknad av intersektionellt perspektiv under etablering

- Boende
  - LSS
  - Hjälpmedel
  - Transport
  - Brist på tillgängligt stöd – språkundervisning, information och så vidare
  - Ekonomi
  - Familjeåterförening 3 månaders-regeln
  - Striktare krav på försörjning för permanent uppehållstillstånd
-

Monica Klasén McGrath

Flyktingar med funktionsnedsättning från Ukraina

- EU:s massflyktsdirektiv
- Digital ansökan
- Identifikation uteblir i många fall
- Målet inte integrering
- Rätt till arbete, men svårt för personer med funktionsnedsättning
- Omflyttning 1 juli 2022 – nya fördelningstal för kommuner
- Återvänder inte i samma utsträckning

Monica Klasén McGrath

"Slottsavtalet" mellan partierna i det svenska regeringsunderlaget väcker oro

- Begränsar asylsökandes rättigheter - tillfälligt skydd för den som flyr konflikt och i första hand från närområdet.
- Utvisning på grund av bristande vandel; exempelvis missbruk eller bristande regelefterlevnad
- Motverkar snarare än främjar integration
- Minskad rättighet till LSS för icke-medborgare
- Försörjningskrav för att kunna ansöka om medborgarskap
- Hotar rättsstatens principer där migrationspolitiken är underställd grundlagens skydd för mänskliga rättigheter

Monica Klasén McGrath

Slutsatser

Stora behov av strukturella förändringar för att flyktingar med funktionsnedsättning ska garanteras rättsäkerhet och icke-diskriminering.

- Behov av betydande förändringar gällande rätten till stöd, vård och hjälpmedel. Likhet över landet.
- Funktionsrättsperspektivet måste finnas med i ansvariga myndigheters arbete med mottagande och etablering av flyktingar, precis som andra intersektionella faktorer.
- Kompetenshöjning krävs! Idag saknas kunskapen vid alla viktiga moment; vid mottagandet, vid registrering, placering och **i samverkan** med kommuner och regioner.

Monica Klasén McGrath

- Långsiktig samverkan mellan myndigheter och civilsamhälle, men också mellan ansvariga myndigheter när det gäller mottagande och etablering av flyktingar/migranter med funktionsnedsättning.
- Det bör ligga ett nationellt ansvar/samordning med adekvat funktionsrättskompetens hos Migrationsverket när det gäller mottagande och placering av flyktingar med funktionsnedsättning.
- Om människor får sina behov åsidosatta leder det till stora individuella och samhällsekonomiska förluster. Risken är också att personer inte får sina rättigheter i svensk lag och internationella åtaganden i FN:s Funktionsrättskonvention tillgodosedda.
- Rättigheterna för asylsökande är inte längre självklara utan måste bevakas av civilsamhället.

Monica Klasén McGrath

Frågor

Monica Klasén McGrath

Innlegg 2

**Tillgänglig information för migranter med
funktionsnedsättning. Oppdraget og erfaringer.
v/ Josefina Streling, og Maria Kreutz, Utredare
Myndigheten för delaktighet**

Seminarium om konsekvenser av kriser för människor med funktionsnedsättning: konsekvenser av krig

Josefina Streling och Maria Kreutz, 25 november 2022

Varför arbetar Myndigheten för delaktighet med frågor om migration och funktionsnedsättning?

I vår dialog med civilsamhällesorganisationer, personer med egen erfarenhet och offentliga aktörer, framkommer att:

- Migranter i Sverige med en funktionsnedsättning upplever många hinder för delaktighet i samhället.
- Kunskapen är liten hos myndigheter som möter asylsökande, nyanlända och andra migranter, med funktionsnedsättning.
- Utan tillgång till stödinsatser och hjälpmedel är det svårt att kunna delta i samhället på olika sätt.
- Tillgången på tillgänglig information är en förutsättning för att kunna främja delaktighet i samhället.

Vad gör MFD på området?

- Vi driver ett nationellt nätverk civilsamhälles- och offentliga aktörer som arbetar med frågor kopplade till funktionsnedsättning och migration.
- Vi tar fram ett informationsmaterial om individuella stödinsatser och hjälpmedel för personer som är asylsökande, omfattas av massflyktsdirektivet eller har tillfälligt eller permanent uppehållstillstånd i Sverige.
- Vi tar också fram en aktörskarta, som beskriver olika aktörers ansvar och uppdrag i arbetet med migranter med funktionsnedsättning i Sverige. Syftet med aktörskartan är att öka kunskapen om vikten av att ha ett funktionshinderperspektiv i arbetet med personer som är nya i Sverige.

Informationsmaterialet i korthet

- Information om rätten till individuella stödinsatser och hjälpmedel för personer som lever med en funktionsnedsättning och som är nya i Sverige.
- Under asyrtiden, för personer som omfattas av massflyktsdirektivet, vid tillfälligt och permanent uppehållstillstånd.
- Utgår från 6 samhällsområden: arbete, bostad, utbildning, hälso- och sjukvård, stödinsatser och hjälpmedel samt ekonomisk ersättning.
- Materialet ska översättas till nedanstående språk och tillgängliga format: amhariska, arabiska, dari, engelska, franska, somali, tigrinja, ukrainska och klarspråk samt svenska teckenspråk.

Aktörer som än så länge deltar i arbetet

- Migrationsverket
- Arbetsförmedlingen
- Sveriges kommuner och regioner (SKR)
- Specialpedagogiska skolmyndigheten
- Länsstyrelser
- Jämställdhetsmyndigheten
- Försäkringskassan
- Barnombudsmannen
- Funktionsrätt Sverige
- Independent Living Institute/Disabled Refugees Welcome
- Newcomers with Disabilities in Sweden.

Innlegg 3

Tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker. Ordningen og erfaringer.

v/Carl Georg Næss, seniorrådgiver, og Trine Olsen, teamleder Ekstratilskudd Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, Norge

Tilskudd for bosetting av personer med alvorlig, kjent funksjonsnedsettelse eller adferdsvansker

Carl Georg Næss
Seniorrådgiver

25.11.2022

Målgruppe for ekstratilskudd

- ◆ Bosatte flyktninger med en alvorlig, kjent funksjonsnedsettelse, samt personer med alvorlige atferds- og/eller rusproblemer
- ◆ Tilstanden må ha oppstått eller ha sitt opphav i tiden før bosetting
- ◆ Det foreligger en medisinsk og individuell forståelse av funksjonsnedsettelse
- ◆ Alvorlig, kjent funksjonsnedsettelse
- ◆ Funksjonsnedsettelse samt adferds- og/eller rusproblem må medføre et betydelig hjelpebehov for å kunne fungere i hverdagen

Målgruppe ekstratilskudd, fortsettelse

Alvorlig, kjent funksjonsnedsettelse:

- Fysisk funksjonsnedsettelse – alvorlig fysisk funksjonsnedsettelse som mangel på syn, tale, hørsel og lammelser
- Psykisk funksjonsnedsettelse - alvorlig psykisk funksjonsnedsettelse eller alvorlig psykisk diagnose
- Adferdsproblem - adferdsforstyrrelse som sosialt uakseptert, utagerende og aggressiv oppførsel samt selvkjeding, med et alvorlig og gjentatt mønster
- Rusproblem - alvorlig, overdreven bruk av alkohol eller andre rusmidler

Ekstratilskuddet skal dekke ekstraordinære kommunale utgifter

- ◆ Tilskudsordningen skal dekke ekstraordinære kommunale utgifter som følger direkte av bosetting av flyktninger med alvorlig funksjonsnedsettelse
- ◆ Ordningen skal dekke utgifter for tiltak som er satt inn med bakgrunn i personens funksjonsnedsettelse
- ◆ Gjelder kun utgifter som ikke dekkes av andre offentlige instanser eller tilskudd
- ◆ Ekstraordinære utgifter skal framkomme i beskrivelse av tiltak med kostnadsberegning

Tilskudd 1 og Tilskudd 2

- ◆ Ekstratilskuddet er delt i 2 deler, tilskudd 1 og tilskudd 2
- ◆ Tilskudd 1 er et engangstilskudd som kan gjelde første eller andre bosettingsår, kr 196 400
- ◆ Tilskudd 2 er et større tilskudd som kan utbetales inntil 5 år etter bosetting, inntil kr 1 520 000
- ◆ Ekstratilskuddet er søknadsbasert og vurderes for hvert tilskuddsår
- ◆ Søknadsfrist for førstegangssøknad er 14 måneder etter bosettingsdato og deretter 2 måneder etter avslutning av det enkelte tilskuddsår
- ◆ For enslige mindreårige kan det søkes tilskudd til og med det året de fyller 20 år.
- ◆ Personer som bosettes fra UDIs særskilte botilbud kan utløse tilskudd 2 i inntil 10 år.

Særskilt botilbud: tilrettelagt avdeling, særskilt bo- og omsorgsløsning, institusjon/enetiltak

Dokumentasjonskrav

- ◆ Søknad om ekstratilskudd skal inneholde
  - ◆ Informert samtykke i forhold til vedlagt dokumentasjon i søknad
  - ◆ Helsefaglig erklæring av målgruppetilknytning
  - ◆ Beskrivelse av tiltak med kostnadsberegning
  - ◆ Budsjett/regnskap
  - ◆ Enkeltvedtak på kommunale tiltak/tjenester
  - ◆ Pedagogiske tiltak: utredning og tilrådning av tiltak fra PPT

A sample image of a scanned document titled 'Samtykke' (Consent). It contains a section where the applicant has handwritten text in Norwegian. Below this, there is a printed form with several checkboxes, all of which are checked. The checkboxes relate to the use of personal information for social security purposes and the right to withdraw consent at any time.

IMDi Tilskudd

- ◆ Ny søknadsportal for ekstratilskuddet
- ◆ Bakgrunn; forenkling, effektivisering og personvernsikkerhet.
- ◆ Opplæring av 260 kommune saksbehandlere i webinarrekke våren 2022
- ◆ Opplæringsressurser på IMDi.no, og inne i søkerportalen
- ◆ Søknad og søkerdialog foregår inne i løsningen.
- ◆ Egne hjelpesider og veiledingstekster – mindre behov for å ettersørre utfyllende dokumentasjon fra kommunene.
- ◆ Bedre oversikt for kommunene. Redusert saksbehandlingstid. Raskere utbetaling av tilskudd

Noen momenter til slutt

- ◆ Viktig tilskuddsordning ved bosetting av flyktninger med funksjonsnedsettelse i kommunene. Dekker ekstraordinære kostnader for kommuner for flyktninger i målgruppen.
- ◆ Perioden 2020-2022 om lag 1,9 mrd. totalt.
- ◆ Utvikling av tilskuddsordningen har medført en rekke forbedringer for kommunens arbeid:
  - Forenklinger av dokumentasjonskravet i søker om ekstratilskudd
  - Forlenget søkerfrist for kommunen til å søke ekstratilskudd
  - Utvidelse av tilskuddsperioden for ekstratilskudd basert fra UDIs særskilte botilbud

Se også

- Relevante tall og statistikk over integreringen i Norge <https://www.imdi.no/tall-og-statistikk/>
- Alle tilskudd IMDi forvalter [Tilskudd | IMDi](#), her finnes også mer informasjon om ekstratilskuddet
- Helsedirektoratets RS IS-4/2022 Tilskudsordning for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester i kommunene [Rundskriv IS-42022 Tilskudsordning for særlig ressurskrevende helse- 33054723_1_1.pdf \(helsedirektoratet.no\)](#)
- Rapport «Statlige virkemidler ved bosetting av flyktninger med særlige behov» [Statlige virkemidler ved bosetting av flyktninger med særlige behov \(imdi.no\)](#)

Tusen takk for oppmerksomheten!

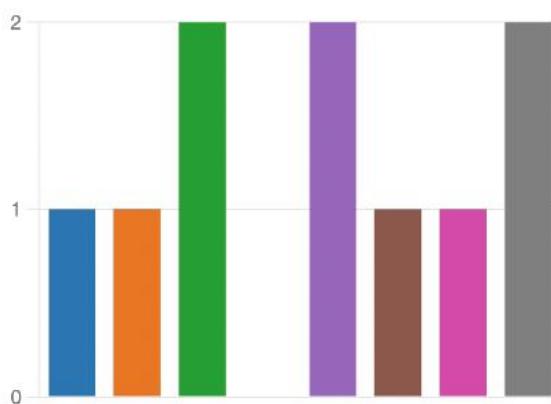
Presentasjon og diskusjon

Presentasjon og diskusjon med utgangspunkt i medlemmene av rådet sine svar på survey om tiltak og virkemidler for å ta imot personer med funksjonsnedsettelse som søker asyl i eller flykter til Norden: <https://forms.office.com/r/BRc9Bd0E3H>

Svar på survey

Konsekvenser av krig - asylsøkere og flyktninger med funksjonsnedsettelse

Danmark	1
Finland	1
Færøyene	2
Grønland	0
Island	2
Norge	1
Sverige	1
Åland	2

Hvilke tiltak eller virkemidler finnes i ditt land for å ta i mot personer med funksjonsnedsettelse som søker asyl i eller flykter til ditt land?

Hvordan er funksjonshindersperspektivet, eller tema personer med nedsatt funksjonsevne ivaretatt i ditt lands beredskapsplaner for mottak av et større antall mennesker som flykter fra krig eller katastrofer?

Andre erfaringer, virkemidler eller politikk på dette tema fra ditt land du vil informere om?

Sverige

Myndigheten för delaktighet har ett regeringsuppdrag att mot bakgrund av situationen i Ukraina, erbjuda aktivt stöd och information i funktionshindersrelaterade frågor till relevanta aktörer.

Migrationsverket informerar om hur man söker asyl och vilket skydd man kan få enligt EU:s masskyddsdirektiv.

Länsstyrelsen informerar om vad som gäller när man är flykting i Sverige.

Socialstyrelsen informerar om rätten till vård och bistånd.

Specialpedagogiska skolmyndigheten informerar om hörselnedsättning och flerspråkighet.

Skolverket och Barnombudsmannen informerar om vad som gäller för nyanlända barn.

Sverige har förbundit sig via EU:s masskyddsdirektiv att ta emot människor som är på flykt undan krig och katastrofer, även inkluderat personer med funktionsnedsättning.

Åland

<https://kompassen.ax/>

<https://migri.fi/sv/-/alands-forsta-forlaggning-inleder-sin-verksamhe>

Känner inte till i nuläget

Punkt 4.5.4 i Landskapsregeringens funktionshinderspolitiska åtgärdsprogram,

https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/guidedocument/ett_tillgangligt_aland_2022-2025_240522.pdf

Island

Åtgärder har vidtagits för att ta emot funktionshindrade asylsökande och flyktingar. De behövande tilldelas hjälpmedel och bostad och betalningar för att köpa mat och andra förnödenheter.

Intresseorganisationer för funktionshindrade på Island har erbjudit expertis och hjälp med att ta emot funktionshindrade flyktingar, men regeringen söker inte sådana organisationer när de tar emot flyktingar. Migrationsverket i samarbete med Röda Korset och andra internationella organisationer har tagit hand om mottagandet av flyktingar. Vi vet inte vad landets beredskapsplan är för flyktingar, om de är funktionshindrade eller inte.

Det skulle kunna bli mer dialog mellan funktionshindrades intresseorganisationer och Flyktingrådet, migrationsverket, om

villkoren för funktionshindrade som kommer till landet som flyktingar, så att vi får mer och bättre information om antalet funktionshindrade flyktingar som kommer till landet, deras fördelning i kommunerna och hur deras situation är efter att de har fått ett städ att bo.

Kommuner har inte alltid bostäder, skolor och lärare behöver hjälp att ta emot barn, än mindre handikappade barn som behöver mer hjälp i skolväsendet än icke-handikappade.

Åland

Röda korset driver Ålands första flyktingmottagning, som öppnades 2022. En del personer har öppnat sina hem för flyktingar. Ålands handikappförbund har nått dåligt ut till flyktingar/asylsökande som har funktionsnedsättning. Vi har dålig koll på vem de är och vilken service de får. Framöver vill vi bli bättre på att nå ut till dem.

Vi har en flyktingsamordnare på Åland. Det är Ålands landskapsregering som ansvara för detta område och därför har Ålands handikappförbund dålig koll på vilka beredskapsplaner som gäller för Åland.

Flyktingpolitiken är debatterad på Åland. Därvänt har Åland först 2022 öppnat sin första flyktingmottagning.

Finland

Den viktigaste av alla är att statsrådet, inkl. utrikesministeriet förbundit sig vid att ta emot personer med funktionsnedsättning som är i behov av internationellt skydd. I det nationella handlingsprogrammet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2020–2023), 4.13 Internationellt samarbete (artikel 11, 32 och 33 i funktionshinderkonventionen).

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163388/S_TM_2021_28_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Vilka insatser och vilket stöd som erbjuds beror på den status som personen har (t.ex. ger tillfälligt skydd inte samma möjligheter till integrering som flyktingstatus). Institutet för hälsa och välfärd informerar och delar stödmaterial till aktörerna i kommunerna:

<https://thl.fi/sv/web/invandring-och-kulturell-mangfald/stodmaterial/stod-for-halsa-och-valbefinnande-hos-personer-som-flytt-fran-ukraina>

Övriga centrala aktörer som informerar är bl.a. Migrationsverket, Folkpensionsanstalten (FPA) och webbplatsen integration.fi. Även organisationer och frivilliga är en resurs i vardagen.

I det nationella handlingsprogrammet för FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (2020–2023), 4.5 Säkerhet och risksituationer (artikel 11 i funktionshinderkonventionen). Inrikesministeriet har det största ansvaret här.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/163388/S TM_2021_28_J.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Ett forskningsprojekt med flera aktörer pågår för att ta tillvara kunskaper och erfarenheter av pandemin och kunna utnyttja lärdomarna i beredskapen inför kommande kriser/katastrofer/undantagstillstånd.
Funktionshinderorganisationer, THL och

Kommunförbundet medverkar i projektet som fokuserar på personer med funktionsnedsättning och invandrare: <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/undersokningar-och-projekt/mojligheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-och-personer-med-utlandsk-bakgrund-att-klara-sig-i-undantags-och-krissituationer-framtiden-skapas-utifran-erfarenheter-av-covid-19>.

Reform av beredskapsplanering inom social- och hälsovården pågår:
<https://stm.fi/sv/-/verkstallandet-av-reformen-av-beredskapsplaneringen-och-utformningen-av-lagesbilden-inom-social-och-halsovarden-har-inletts>

Social- och hälsovårdsservicen för personer som flytt från Ukraina
<https://stm.fi/sv/social-och-halsovardsservicen-for-personer-som-flytt-fran-ukraina>
Ukraina och Finland samarbetar för att hjälpa barn som omfattas av barnskyddet i Ukraina
https://stm.fi/-/ukraina-ja-suomi-keskustelevat-lastensuojelulasten-auttamisesta?languageld=sv_SE

Finland hjälper Ukraina även genom att delta i evakueringen av patienter <https://stm.fi/sv/-/finland-hjalper-ukraina-aven-genom-att-delta-i-evakueringen-av-patienter>

Hilma - stödcentret för invandrare med funktionsnedättning

<https://tukikeskushilma.fi/hilma-stodcenter-for-funktionshindrade-invandrare/>
Abilis Foundation <https://www.abilis.fi/?lang=en>

Island

Alle som kommer til landet blir mottat på mottagnings senter (2 -3 døgn). Tverrfaglig tilnærming og folk knyttet til fagfolk sem skal ta i mot vedkommende i mottagningkommune.

Almenne beredskapsplaner. En av de ting som jobbes nu med.

Å ta imot flyktninger med funksjonsnedsettelse er en ny virkelighet.
Nå jobbes med å inhente opplysinger og gjøre beredskapsplaner.

Danmark

Ukrainere med lovligt ophold i Danmark er omfattede af serviceloven og har ret til ydelser efter serviceloven på lige fod med alle andre. Ukrainianere, der er indrejst visumfrit i Danmark, eller som er indrejst på et visum, opholder sig lovligt og er dermed også omfattede af serviceloven.

Ukrainere, der har fået opholdstilladelse efter lov nr. 324 af 16. marts 2022 om midlertidig opholdstilladelse til personer, der er fordrevet fra Ukraine (Ukraine-særloven), har lovligt ophold i Danmark. Mens en ansøgning om opholdstilladelse behandles, har personen processuelt ophold og dermed lovligt ophold i Danmark.

Efter § 181, stk. 2, i serviceloven, som ændret ved § 41 i Ukraine-særloven, afholder staten fuldt ud udgifterne til en række ydelser efter serviceloven til personer, der har opnået opholdstilladelse efter Ukraine-særloven. Derfor har kommunerne mulighed for at søge om refusion for deres udgifter til disse ydelser.

På voksenområdet drejer det sig om udgifter til følgende ydelser efter serviceloven:

- BPA efter § 96
- Særlig kontaktperson til døvblinde efter § 98
- Merudgiftsydelse efter § 100.

Muligheden for statsrefusion er tidsbegrænset, således at staten kun afholder udgifterne i de første tre år efter datoén for opholdstilladelsen.

Herudover følger det af § 181, stk. 3, i serviceloven, at staten i to tilfælde uden tidsbegrænsning afholder en kommunes udgifter efter serviceloven til personer, der har opnået opholdstilladelse efter Ukraine-særloven:

- Hvis den fordrevne fra Ukraine inden 24 måneder efter datoén for opholdstilladelsen på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne anbringes i døgnophold, dog kun indtil den pågældende i en sammenhængende periode på 2 år har klaret sig selv.
- Hvis den fordrevne fra Ukraine er en uledsaget mindreårig, dog længst indtil personen fylder 18 år, eller forældrene får lovligt ophold her i landet.
- Kommunerne har ikke mulighed for refusion af udgifter til ukrainere, som opholder sig i Danmark visumfrit eller på et visum. Kommunerne har heller ikke mulighed for refusion af udgifter til ukrainere, som (endnu) ikke er meddelt opholdstilladelse efter Ukraine-særloven.

Der er indgået et samarbejde med Røde Kors og en række handicaporganisationer, for at arbejde for forbedrede forhold. Kommunerne, der modtager flygtningene, der de er behandlet i asylsystemet, virker også usikre, men det er svært at få et overblik over hvordan forholdene er i de enkelte kommuner.

Der har været en stor indsats fra handicaporganisationerne, og fra andre organisationer, for at tage imod mennesker med handicap. Fx har Danske Døves Landsforbund hjulpet en stor gruppe døve ukrainere på plads, LEV har haft fokus på meget med et udviklingshandicap og deres familier, foreningen af rygmarvsskadede har både organiseret hjælp i Polen og ved grænsen til Ukraine, samt i Danmark med at sikre adgangen til hjælpemidler og invitere dem til sociale aktiviteter, for bare at nævne nogle tiltag.

Der er lidt fokus på flygtninge med handicap og handicapperspektivet.
Da der for nylig er afholdt valg til Folketinget og der endnu ikke er etableret en ny regering, så er det ikke muligt at sige noget om nye initiativer.

Norge

Bufdir har mindre kjennskap til tiltak/virkemidler på dette området, men vil trekke fram følgende:

Asylsøkere har samme rett til helsehjelp som den øvrige befolkningen. Flyktninger, familiegenforente og andre med oppholdstillatelse i Norge har også fulle helserettigheter så lenge oppholdet er ment å vare i 12 måneder eller mer. Dette gjelder også for personer med funksjonsnedsettelse. Jf. Nasjonal veileder om helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegenforente. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/helsetjenester-til-asylosokere-flyktninger-og-familiegenforente>

Veilederen har et eget delkapittel om barn og unge med funksjonsnedsettelse:

«Barn og unge med nedsatt funksjonsevne som er flyktninger eller asylsøkere har samme rett til helse- og omsorgstjenester som øvrige barn i Norge. Rettighetene til barn og unge med nedsatt funksjonsevne er regulert i Barnekonvensjonen art 23 og 24. Tiltak som gjennomføres for å oppfyllerettighetene etter barnekonvensjonen, for eksempel på område helse, skal ha som eksplisitt mål at barn med nedsatt funksjonsevne inkluderes i samfunnet i størst mulig grad.

Barn og unge med nedsatt funksjonsevne kan trenge medisinsk behandling og oppfølging, trening, pedagogisk innsats og stimulering tidlig. Det er derfor viktig at mottaksansatte og helsepersonell tidlig avdekker barn og unge på asylmottak som har en funksjonsnedsettelse.

Fastlegen skal ha medisinsk koordineringsansvar for pasientene sine. Fastlegen skal, ved behov, henvise til spesialisthelsetjenesten og til andre kommunale helse- og omsorgstjenester. Koordinerende enhet for habilitering og rehabilitering bør også involveres ved behov. Barn og unge som har behov for langvarige og koordinerte helse- og omsorgstjenester, har rett til å få utarbeidet en individuell plan, jf. pasient- og brukerrettighetsloven §2-2. Planen skal bidra til et helhetlig, koordinert og tilpasset tjenestetilbud på tvers av fag, nivåer og sektorer. Se Veileder om rehabilitering og habilitering, individuell plan og koordinator.

Kommunen skal sørge for formidling av nødvendige hjelpebidrifter og skal vurdere hjelpebidrifter som ett av flere mulige tiltak på grunnlag av barnets samlede behov. Om nødvendig skal kommunen be om

bistand fra NAV Hjelpemiddelsentral. Se forskrift om habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator § 9 og veileder om barn og unge med rehabiliteringsbehov.»

Integrerings- og mangfoldsdirektoratet forvalter en tilskuddsordning som kommuner i Norge kan søke: «Tilskudd for bosetting av personer med nedsatt funksjonsevne eller atferdsvansker»

<https://www.imdi.no/tilskudd/tilskudd-for-bosetting-av-personer-med-nedsatt-funksjonsevne-eller-atferdsvansker/>

Målet med ordningen er å «(...) skal bidra til raskere bosetting av flyktninger med alvorlige, kjente funksjonsnedsettelser og/eller atferdsvansker. Tilskuddsordningen skal dekke ekstraordinære kommunale utgifter som følger av bosetting av flyktninger med alvorlig fysisk og/eller psykisk funksjonsnedsettelse, samt personer med alvorlige atferds- og/eller rusproblemer.

Færøyene

I april 2022 blev den danske lov om foreløbig opholdstilladelse for flygtninge fra Ukraine sat i værk på Færøerne. Myndighederne har igangsat tiltag, som skal gøre det let for flygtningerne at opnå information om fx skole, arbejde, skat, helse og social støtte, som de er berettiget til på lige fod som færinger. I november havde 73 ukrainer fået foreløbig opholdstilladelse og 8 ventede på svar. Røde kors har været et betydningsfuldt led i det sociale arbejde med frivillige.

Der er ingen forskning eller statistik for, hvem der er kommet til øerne og der er igen beredskab for flygtninge med handicap.

Det er første gang Færøerne tager imod flygtninge, så dette er en tid, hvor vi kan tage med lære fra erfaringer, som vi ikke har forinden.

Færøyene

Det er Danmark som i principippet tager sig af asyl og flygtninge i rigsfællesskabet. Danmark har sat en kongelig anordning i kraft, som er vedtaget i Lagtinget på Færøerne. Færøerne har vedtaget at op til 200 flygtninge fra Ukraine kan få midlertidig opholdstilladelse på Færøerne. Derudover har man vedtaget en lov om adgang til ydelser

fra sygehusene. Når flygtninge får opholdstilladelse på Færøerne, får de adgang til offentlige ydelser lige som alle andre.

Vi har ikke oplysninger om der er flygtninge, der er ankommet til Færøerne, som har en funktionsnedsättelse. Der er ingen, som har sögt om offentlige ydelser.

Funktionshindersfrågor måste beaktas vid kriser

1 dec 2022

Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder vill att de nordiska myndigheterna tar större hänsyn till personer med funktionsnedsättning då kriser uppstår.

Kriser som covid-19-pandemin och Rysslands krig mot Ukraina har visat att personer med funktionsnedsättning är en grupp som ofta glöms bort både då det gäller hjälpinsatser och information. Rådet diskuterade konsekvenser av kris och pandemi vid sitt möte i Stockholm den 25 november.

Funktionshindersrådet antog följande resolution.

1. I kriser behöver myndigheterna ta hänsyn till personer med funktionsnedsättning. Detta behöver göras både i själva krishanteringen och då planer för krishantering görs upp.
2. En dialog med de grupper som berörs av kris, restriktioner och samhällsförändringar bör föras.
3. I kriskommunikationen bör myndigheterna beakta grupper med olika funktionsnedsättningar. Aktuell och relevant information bör vara tillgänglig.
4. Kommunikationen med de övriga nordiska länderna behöver utvecklas, till exempel då det gäller samordning av strategier för krissituationer. Att den fria rörligheten mellan de nordiska länderna fungerar är viktigt också för personer med funktionsnedsättning, till exempel med tanke på besök av anhöriga.
5. Vi behöver lära oss av genomgångna kriser. Konsekvenserna för personer med funktionsnedsättning behöver analyseras. Funktionshindersrådet ser fram emot att ta del av resultat från forskningsprojekt som startats i de nordiska länderna.

Inkludering av personer med funktionsnedsättning är ett viktigt mål inom det nordiska samarbetet. Rådet för nordiskt samarbete om funktionshinder är Nordiska ministerrådets rådgivande organ för området. Rådet ska stödja de olika politikområdena och hela det nordiska samarbetet att bidra till denna inkludering.

Läs mer om Rådets arbete här:

<https://nordicwelfare.org/funktion.../funktionshindersradet/>

[Nordic Welfare Centre / Nordens välfärdscenter](#) 1 291 følgere

[2u • for 2 uker siden](#)

Hur drabbar stora kriser i samhället personer med funktionsnedsättning? Idag har Funktionshindersrådet diskuterat konsekvenser av kris och pandemi ur olika synvinklar.

◆ [Funktionsrätt Sverige](#) har samlat in erfarenheter om flyktingmottagande och etableringsprocess för flyktingar med funktionshinder och hittat stora utmaningar. Kunskapen om funktionshinder är liten bland myndigheter som tar emot flyktingar, och det är ofta svårt att få tillgänglig information.

- ◆ Ett steg på vägen är informationsmaterial som [Myndigheten för delaktighet](#) sammanställer. Där beskrivs individuella stödinsatser och hjälpmittel för asylsökande. Materialet översätts till 10 språk och kommer att publiceras efter årsskiftet.
- ◆ Rådet fick också veta mer om en stor norsk undersökning vid Velferdsforskningsinstitutet NOVA vid [OsloMet – Oslo Metropolitan University](#) som kartlägger hur pandemin drabbade barn och unga. Som en del av den undersöks hur familjer med barn med funktionsnedsättning påverkats.

[#funktionshinder #funktionshindersrådet #disability #inkluderings #inclusion#NordicWelfare](#)

Nordens välfärdscenter
Box 1073, SE-101 39 Stockholm
Besöksadresse: Svensundsvägen 11a
Tel: +46 8 545 536 00
info@nordicwelfare.org

Nordens välfärdscenter
c/o Folkhälsan
Topeliusgatan 20
FI-00250 Helsingfors
Tel: +358 20 741 08 80
info@nordicwelfare.org